

ProAgria

Kannattavuutta tuottajaorganisaatiosta (KaTu)- hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

MTK Etelä-Pohjanmaa

KaTu- hanke

Tavoitteet

- Vahvistaa Etelä-Pohjalaisten maatalousyrittäjien tietoisuutta tuottajaorganisaatioista ja niiden mahdollisuuksista.
- Tuottajaorganisaatioihin syvennyttään lainsäädännön, markkinoiden, kokemusten ja yhteistyön näkökulmista.
- Tuotantosuuntaisten erityispiirteiden huomioiminen TO:n toiminnassa.
- Rohkaistaan tuottajaorganisaatioiden perustamiseen.

Hankkeen toimenpiteet 1/2

- **Viljelijäillat maakunnassa**
 - Perusasioita tuottajaorganisaatioista. Mitä, miksi, mitä vaatii?
- **Webinaarit**
 - Puhujia tuottajaorganisaatioista sekä muista sidosryhmistä. Viranomaisia, asiantuntijoita, kaupan edustajia
 - Syvennyttään tuottajaorganisaatioiden toimintaan.

Hankkeen toimenpiteet 2/2

- **Tuotantosuuntaiset tilaisuudet**
 - Tuotantosuunnat (tuotteet) kiinnostuksen mukaan. Tilaisuuksissa aihealueen tuntevia puhujia.
 - Syvennyttään tuotekohtaisiin eroihin ja niiden markkinoiden luonteeseen.
 - Esim. vilja, liha, maito, siementuotanto, pellava/hamppu.
- **Kotimaan yritysesittely**
 - Tutustutaan kotimaiseen tuottajaorganisaatioon ja heidän toimintatapoihin.

Tuottajaorganisaatio = laillinen kartelli

Tuottajaorganisaatio on status, joka voidaan hakea viljelijöiden perustamalle yhteenliittymälle (Oy, Osk, Ry).

- Tuottajaorganisaatiolle sallitaan kilpailulaissa poikkeuksia. TO- yhteistyö mahdollistaa→
 - Tuotannon yhteisen suunnittelun
 - Myyntihinnoista sopimisen jäsenten kesken
 - Tuotannon keskittämisen ja yhteisen markkinoinnin
 - Tuotantokustannusten yhteisen optimoinnin
 - Laadun ja määrän sopeuttamisen kysyntää vastaavaksi
 - Yhteissertifiointiin

Tuottajaorganisaatiot Suomessa

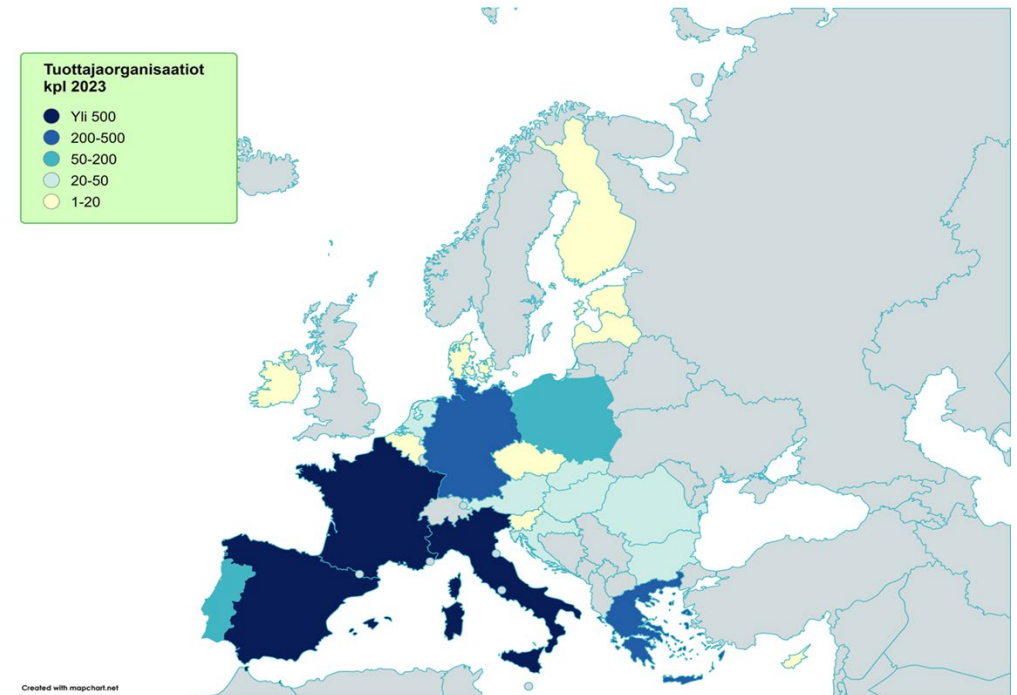
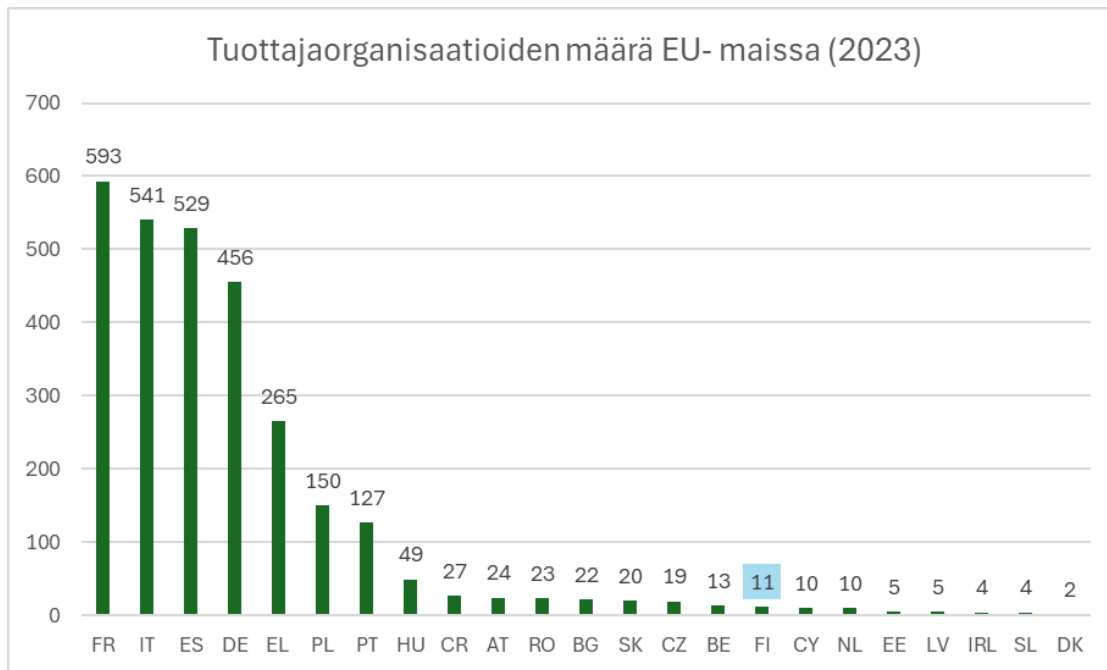
- Suomessa on tällä hetkellä 11 tuottajaorganisaatiota (9/2024)
- Vuodesta 2017 alkaen TO:ksi hakeutuminen on ollut mahdollista lähes kaikille maataloustuotteille

Hyväksytyt tuottajaorganisaatiot Suomessa:

Andelslaget Närpes Grönsaker (FI005)
Ålands Trädgårdshall Andelslag (FI006)
Leppävirran Marja Osuuskunta (FI008)
Vihannes-Laitila Oy (FI009)
Lounais-Suomen Lampurit ry (FI010)
Kieku Oy (FI011)
Potwell Oy (FI012)
Suomen Lammasosuuskunta (FI013)
Milkenture Oy (FI014)
ViljaTavastia osuuskunta (FI015)
Suomen Vilja-Aitta Oy (FI016)

Tuottajaorganisaatiot EU:ssa

- Yhteensä 2909 kpl

Kilpailulaissa kielletyt kilpailunrajoitukset

- 1) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
- 2) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
- 3) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
- 4) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja siten, että kauppakumppanit asetetaan epäedulliseen kilpailuasemaan; tai
- 5) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

Poikkeukset tuottajaorganisaatiolle

Kyseisiä kiellettyjä kilpailunrajoitussääntöjä ei sovelleta→

Hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa, myyntiä tai yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä. *(1308/2013 209 Artikla)*

Tuottajaorganisaatio saa esimerkiksi

- Suunnitella ja optimoida tuotantoa, niin määrien kuin laadunkin osalta
- Sopia yhdessä tuotteille hinnan ja saattaa jäsentensä tuotteet markkinoille

CAP- tavoitteet

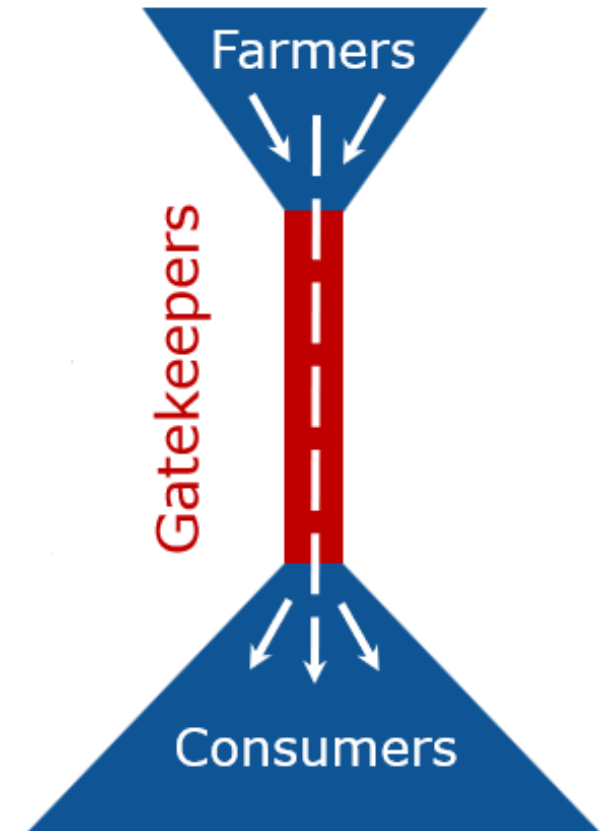
- Tuottajaorganisaation toiminta ei kuitenkaan saa vaarantaa komission asettamia yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita, joita ovat^(SEUT 39) →
 1. Maatalouden tuottavuuden lisääminen
 2. Maatalousväestön kohtuullisen elintason takaaminen
 3. Markkinoiden vakauttaminen
 4. Tarvikkeiden saatavuuden varmistaminen
 5. Kohtuullisten kuluttajahintojen takaaminen

Miksi?

Tuottajien asema ketjussa on heikko.

- Tuottajia on paljon
- Teollisuuden ja kaupan toimijoita vähän

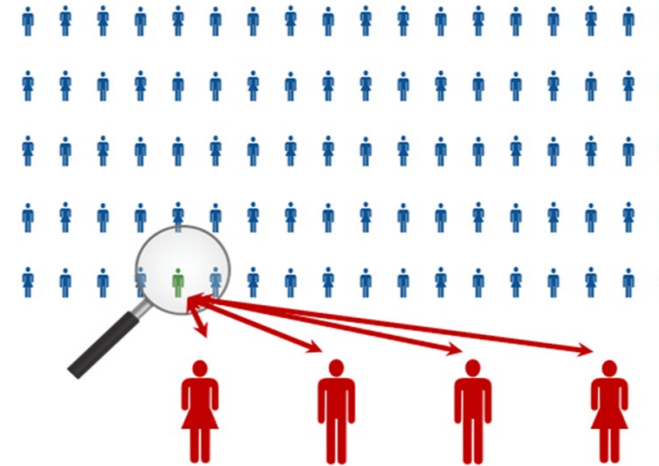
Tuottajaorganisaatiomalli on mahdollistettu, jotta viljelijät voivat vahvistaa asemaansa ketjussa.

Neuvotteluasema yksin ja yhdessä

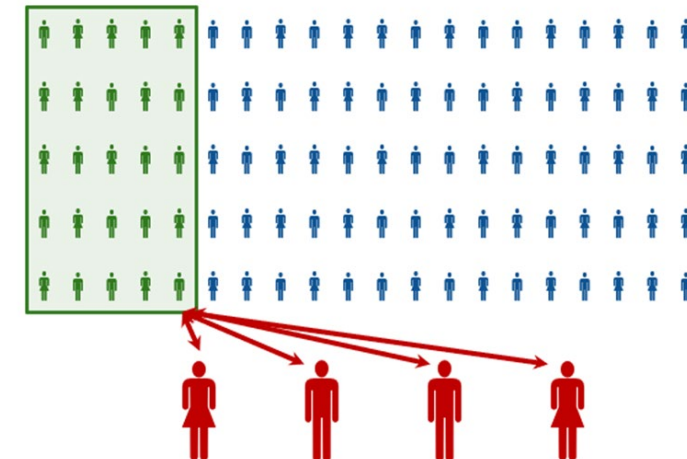
Yksin toimiessa

- Pienet eräkoot
 - Laatuheitot
 - Heikko toimitusvarmuus
- = Neuvotteluasema jää heikoksi.

Tuottajaorganisaationa

- Suuret eräkoot → volyymietu
 - Mahdollistaa laadunhallinnan
 - Parantunut toimitusvarmuus
- = TO on houkuttelevampi
kauppakumppani → Neuvotteluasema vahvistuu.

To:n markkinavaikutukset ja hyödyt

- Parempi pääsy markkinoille (toimitusvarmuus, isot eräkoot, tasalaatuisuus)
- Neuvotteluvoiman vahvistuminen
- Kannattavuuden parantuminen
- Tuotannon tehokkuuden lisääntyminen
 - Suunnitelmallisuus
 - Uuden teknologian parempi saatavuus
 - Yhteiset riskienhallintatyökalut
- Maatalousyrittäjä voi keskittyä ydinosaamiseensa

”Tuottajaorganisaation jäsenenä minun ei tarvitse käyttää aikaa markkinointiin ja myymiseen. Pystyn käyttämään työpanokseni viljelyyn, mikä on oleellisin maatilani kannalta.”

-Tuottajaorganisaation edustaja

Tuottajaorganisaation haasteet

Tuottajaorganisaation vaikuttavuuden määrittävät jäsenet itse

- Tuottajilta edellytetään yhteen hiileen puhaltamista
- Tuottajaorganisaatioyhteistyöltä edellytetään sitoutumista
- Tuottajaorganisaatio vaatii aikaa ja/tai rahaa

Tuottajat, jotka eivät ole TO:n jäseniä saattavat saada lyhyellä aikavälillä parempaa hintaa TO:n jäseniin verrattuna, mikä vähentää kannustimia liittyä tuottajaorganisaatioon.

→ Tämä pitää markkinat pirstoutuneempana, mikä on kaupan ja teollisuuden etu.

Perustamisen edellytykset 1/2

Tuottajaorganisaatiostatuksen voi hakea rekisteröity yhteisö (Oy, Ry, osuuskunta) joka →

- On perustettu tuottajajäsenten omasta aloitteesta
- Tuottajajäseniä vähintään 5 **tai** kaupan pidetyn tuotannon arvo yli 500 000€
 - HeVi- puolella molemmat vaatimuksena
- TO todella harjoittaa yhteisiä toimintoja jäsentensä hyödyksi (myynti, pakkaukset, jalostus, panoshankinta...)
- Tuottajajäsenillä oltava organisaatiossa määräävä asema

Perustamisen edellytykset 2/2

- TO:lla on jäsentensä laatimat säännöt
 - Sääntöjen tulee kuitenkin täyttää tietyt vaatimukset
- TO:lla tulee olla selkeä päämäärä, johon tulee sisältyä vähintään yksi asetuksessa mainituista tavoitteista. Näitä ovat esim. →
 - Tuotannon suunnittelu ja mukauttaminen kysyntää vastaavaksi
 - Tuotteiden keskittäminen
 - Tuotantokustannusten optimoiminen
- Tuottajaorganisaation tulee pystyä antamaan riittävä selvitys siitä, että toimintaedellytykset ovat oikeasti olemassa.

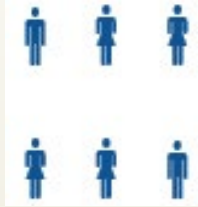
Säännöt

Tuottajaorganisaation jäsenet päättävät itse säännöt. Säännöissä on kuitenkin määrättävä tietyistä seikoista kuten →

- Tuottajaorganisaation rahoituksesta
- Jäsenen sääntörikkomuksen seurauksista
- Uusien jäsenten hyväksymisestä ja jäsenyyden vähimmäiskestosta

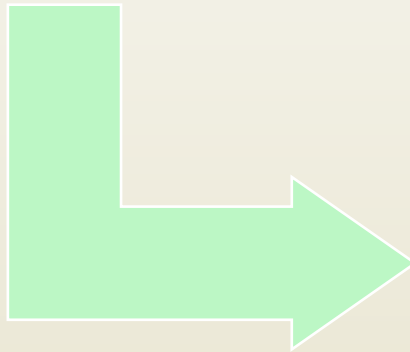
Tuottajaorganisaation säännöt voi sisällyttää yhteisön sääntöihin tai pitää erillisinä

Perustamiskaavio

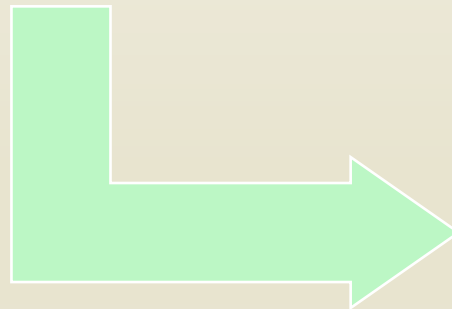
Maatalousyrittäjät

- Sama tuotantosuunta (tuote)
- Halu parantaa asemaansa
- Yhteistyökykyisyys

Organisaation perustaminen (Oy, Osk, ry)

- Organisaation sääntöjen laadinta
- Tuottajaorganisaation sääntöjen laadinta

Tuottajaorganisaatioksi hakeutuminen

- Jäseniä oltava vähintään viisi tai
- Tuotannon arvon oltava yli 500 000€

Tuottajaorganisaation tukimahdollisuudet

Valmisteluraha (5000€)

- Valmisteluraha voidaan hakea tuottajaorganisaation suunnittelun alkuvaiheessa.

Perustamistuki (10% / 100 000€)

- Tuottajaorganisaation perustamisen osalta tuki voi olla 10% kaupan pidetyn tuotannon arvosta, kuitenkin max 100 000€/ vuosi.

Viljelijäryhmähanke (75%)

- Tarkoitettu viljelijäryhmän yhteisiin kehittämistoimiin. Ei suoraan tuottajaorganisaation perustamiseen. Tuki max 75% hyväksytyistä kustannuksista

Valmisteluraha

Valmisteluraha (5000€)

Viljelijäryhmän kasaamiseen voi hakea valmistelurahaa. Valmistelurahalla voi selvittää, onko perustamishankkeelle onnistumisen edellytyksiä.

Viljelijäryhmä ei kuitenkaan voi itse hallinnoida hanketta.

Tuottajaorganisaation syntyminen ei ole edellytys valmistelurahalle.

Valmistelurahan tuloksena syntyy aiesopimus, jossa kuvataan hankkeen idea, kumppanit, hankkeen tavoite ja se, miten hankkeessa viestitään, verkostoidutaan ja osallistetaan TAI→

- Jos TO:n perustamiselle ei ole edellytyksiä, tulee siitä laatia raportti miksi.

Toimialaorganisaatiot

- Toimialaorganisaatiossa on aina mukana tuottajat
- Mukana on oltava myös jalostus tai/ja kauppa. Vähintään toisen on oltava, että toimialaorganisaatio voi saada hyväksynnän
- Toimialaorganisaation tarkoitus on parantaa tuotantoketjun toimintaedellytyksiä. Haetaan siis win-win hyötyä.
- Toimet voivat olla ketjun läpinäkyvyyden lisäämistä, viennin edistämistä, tuotantomahdollisuuksien ennakointia, markkinatutkimuksia, tilastojen keräämistä, tutkimuksia...

Usein kysytyt kysymykset 1/2

Mikä erottaa tuottajaorganisaation ja osuuskunnan?

- Tuottajaorganisaatio ei ole yhtiömuoto. TO on nimike, joka voidaan myöntää myös osuuskunnalle.

Mitä lisäarvoa TO- nimike tuo osuuskunnalle?

- Hyväksyttynä tuottajaorganisaationa osuuskunta saa neuvotella tuotantomääristä sitovasti. TO- voi yhdessä sopia tuotantomäärien laskemisesta, nostamisesta sekä hinnoista.
- Hyväksytty tuottajaorganisaationa OSK saa siis säännellä markkinoita, mutta ei poistaa kilpailua.

Usein kysytyt kysymykset 2/2

Kuinka suuri tuottajaorganisaatiosta tulisi tehdä?

- TO:n koolle ei ole asetettu ylärajaa. Päätökset ja toiminnan suunnittelu on kuitenkin helpompi suunnitella pienemmällä porukalla.
- Muistettava, että vaikka jäseniä olisi vain minimimäärä viisi, on se vahvempi kuin kukaan heistä yksin. Neuvotteluvoima toki kasvaa, mitä suurempi volyyymi TO:n taakse saadaan.